

Sursa: <http://isabelavs.blogspot.com>

Isabela Vasiliu-Scraba, Olga Greceanu și Părintele Arsenie Boca

Dacă despre întâlnirea dintre părintele Benedict Ghiuș și Olga Greceanu stau mărturie manuscrisele ei aflate în arhiva “Benedict Ghiuș”, despre întâlnirea ei cu starețul de la Sîmbăta de Sus nu avem decât un mic indiciu strecurat de Părintele Arsenie Boca într-una din predicile sale de la Mănăstirea Prislop (Silvașu de Sus).

Este destul de plauzibil să plasăm întâlnirea Olgăi Greceanu (1890-16 nov. 1978) cu părintele Benedict Ghiuș în perioada celor câțva ani în care Sandu Tudor (martir al închisorilor comuniste, călugărit în 1948 la M-rea Antim cu numele de Agaton) a organizat conferințele așa numitului grup al “Rugului Aprins”, arestat zece ani după încetarea activității sale, în virtutea principiului de bază al in justiției comuniste: legea penală pedepsește retroactiv fapte, care la data săvârșirii lor, nu erau considerate ca infractiuni.

Încă din 10 ianuarie 1945 directorul ziarelor Adevărul și Dimineața (1) scria că “principiul neretroactivității” nu trebuie luat în seamă, fiind o “ficțiune juridică” (v. E. Socor în “Curierul”, apud. Gh. Vlăduțescu, *Neconvențional, despre filozofia românească*, București, 2002, p.175).

În 1949, la o slujbă despre *Învierea fiului văduvei din Nain*, Părintele Arsenie Boca face o referire la una dintre conferințele Olgăi Greceanu din perioada Rugului Aprins (1945-1948) fără a o numi în mod explicit. Că este vorba de Olga Greceanu am putut constata după citirea mss. 830 - pe care celebra conferențiară l-a incredințat, împreună cu alte zeci de manuscrise, Părintelui Benedict Ghiuș. Manuscrisul nr.830 a fost publicat de Părintele Ignatie Grecu în volumul Olgăi Greceanu, *Meditații la Evanghelii*(2).

Poate unii cititori au sesizat că unul dintre evenimentele editoriale ale anului 2010 a fost apariția acestei cărți cu 47 de predici ținute prin bisericile bucureștene de Olga Greceanu (1890-1978) care avea îngăduința a doi Patriarhi (Nicodim Munteanu și Justinian Marina) să vorbească în public despre *Evanghelii*. La fel, evenimentul editorial care a marcat trecerea anului 2012 a fost - cu siguranță - publicarea (după jumătate de secol!) a *Dicționarului biblic* scris de Olga Greceanu (3) pe

2230 de file, eveniment editorial de care nu stim însă cine s-a putut bucura, dat fiind ca prețul celor trei volume (vol. I, A-E; vol. II, F-M, vol. III, N-Z) este de 856,50 (peste opt milioane de lei vechi!).

Spre a fi ferit de confiscarea sa de către Securitate, manuscrisul cel voluminos al dicționarului cuprinzând 500 de desene ale faimoasei artiste și 1400 de articole se pare că a ajuns la Patriarhul Justinian în 1963, când Benedict Ghius era fără de vina după gratii, arestat în lotul Rugului Aprins. Pe aceleași considerente a ajuns în Biblioteca Patriarhiei (la început prin filozoful Alexandru Dragomir, apoi printr-un preot de la Biserica Oțetari) biblioteca religioasă a filozofului Mircea Vulcănescu, asasinat în octombrie 1952 în închisoarea unde avea să fie omorât și Sandu Tudor, zece ani mai târziu.

În *Meditații la Evanghelii* (Ed. Sofia, București, 2010) s-au publicat treizecișapte de predici ale Olgăi Greceanu păstrate de Părintele Benedict Ghiuș și zece predici rămase în arhiva Olgăi Greceanu.

Manuscrisul nr. 830 poartă titlul *Cele trei învieri și explicația lor simbolică* și se poate citi la p.88-91. Autoarea observă că cele trei minuni de înviere (a fiicei lui Jair, a fiului văduvei din Nain și a lui Lazăr) sînt realizate de Iisus în chip diferit, că ele se doosebesc între ele ca timp, ca loc și ca situații, având fiecare sensul ei simbolic, de care apoi l-a detaliat.

Cum este mai greu de crezut că manuscrisul nr. 830 al Olgăi Greceanu a ajuns să fie citit de Părintele Arsenie Boca, și cum din dosarul de Securitate al faimosului stareț de la Sâmbăta de Sus s-a aflat că acesta a făcut câteva drumuri prin capitală însoțind-o pe Domnița Ileana, putem mai degrabă presupune că starețul Mănăstirii Brâncoveanu a ajuns și el la Mănăstirea Antim când, în cadrul conferințelor grupării “Rugului Aprins”, a vorbit Olga Greceanu. Probabil chiar despre *Cele trei învieri*. Antonie Plămădeală își amintea cum Părintele ieromonah Arsenie Boca (cel care a prorocit instaurarea terorii comuniste precum și schimbarea de regim din dec. 1989 spunând că “șerpi veninoși vor stăpâni țara multă vreme”) ținea la Sâmbăta de Sus “conferințe de inițiere creștină și de inițiere în rugăciunea [isihastă] în paralel cu cei din București” (*Amintirile Mitropolitului A. Plămădeală*, Ed. Cum, București, 1999).

Era perioada în care “reînviase, cu viața și cu propăvăduirea, duhul Filocaliei (4) în viața poporului nostru” (D.

Stăniloae, *Prefață și Dedicatie* în vol. al III-lea al *Filocaliei*, Sibiu, Tipografia Arhidiecezană, 1948).

După zece ani de reconstrucție a Mănăstirii Brâncoveanu adus de Mitropolitul N. Bălan în decembrie 1948 la Mănăstirea Prislop aflată în ruină, părintele Arsenie spusese în 1949 la predica sa despre fiul văduvei din Nain că “cineva a băgat de seamă că Iisus a înviat cei trei morți așa: pe unul în casă, pe al doilea în drum spre groapă și pe al treilea din groapă, după patru zile” (v.Părintele Arsenie Boca, *Viață și viață veșnică* în vol. “*Cuvinte vii*”, Deva, 2006, p.124), lăsând a se înțelege că este vorba de Olga Greceanu:

Dar, spre deosebire de Olga Greceanu interesată de gândirea simbolică ascunzând semnificația diferită a celor trei învieri, Părintele Arsenie își continuă predica din 10 octombrie pe ideea că Iisus “Putea să oprească moartea”. Fiindcă la noi Iisus a venit “cu propria sa înviere din morți” (*Viață și viață veșnică*). dar ca El n-a vrut învierea trupului, ci învierea sufletului

Scos în mod abuziv din preoție în mai 1959 de cei care l-au tot închis {(fără verdictul niciunui proces) în iulie 1945, în 1946, apoi trei luni în perioada Sfințelor Paști 1948 - august 1948, l-au închis abuziv paisprezece luni la Canalul Morții între ianuarie 1951 și martie 1952, l-au anchetat de Rusalii 1953, l-au arestat și schingiuit șase luni între 20 sept. 1955 și aprilie 1956, l-au anchetat în toamna anului 1963 și l-au chinuit de câte ori au poftit fără să dea socoteală la nimeni}, părintele Arsenie Boca a prevăzut prigoana și moartea martirică (4) pe care avea să le îndure din partea regimului de teroare exercitată fără pauză de ideologii comunismului prin politia politică.

În acel text în care face referire la conferința Olgăi Greceanu despre cele trei minuni de înviere, Părintele Arsenie Boca (1910-28 nov. 1989) a mai consemnat că Iisus n-a oprit de tot moartea fiicei lui Jair, a fiului văduvei din Nain și a lui Lazăr, că ei mai pe urmă, după niște ani, au murit. Fiindcă nu o înviere la viața obișnuită dorea Iisus, ci o înviere fără de moarte, o înviere a sufletului, ca urmare a unei transformări profunde, prin “convertirea omului la Dumnezeu” (Părintele Arsenie Boca, *Cuvinte vii*, p.124). Unei măicuțe suferinde, Părintele i-a scris că “prin secetă sufletească au trecut și sfinții, a trecut și Iisus pe Cruce, când a zis despre părăsire, dar nimeni n-a fost părăsit. Uscăciunea sufletească nu e o deznădejde, ci e una din nevoințele cele fără de voie” (*Alte mărturii despre Părintele Arsenie Boca*, vol. III, Făgăraș, Ed Agaton, 2008, p. 106). Olga Greceanu, căreia nici un istoric de artă televizat în comunism și nici un post de Radio nu i-a anunțat trecerea pe tărâmul de dincolo (cu pensula în mână, la 16 nov. 1978), se pare că a

fost dăruită cu o credință lipsită de momente de “uscăciune sufletească”. Trecută de optzeci de ani, pictorița făcea “în agora” educație religioasă (într-o perioadă agresiv atee), prin exemplul momentelor ei de extaz în rugăciune. Atunci fața îi radia de fericire. Se ruga în genunchi, sprijinită de un copac din marginea trotuarului, în mijlocul capitalei, vara, pe bulevardul I.G.Duca pe care studenți în vacanță mergeau spre Gară. Poate mai mult de aceea, decât din cauza subiectului picturilor ei monumentale, ideologii comuniști au folosit mult var să-i acopere frescele din gara Băneasa (fostă Mogoșoaia), de la Primăria Banu Manta sau de la Primăria Amzei.

Note: 1. Fiul lui Emanuel Socor (director și coproprietar al ziarelor “Adevărul” și “Dimineața”), Matei Socor devenise director al Radiodifuziunii Române. Desigur după îndepărtarea poetului Vasile Voiculescu, devenit martir al închisorilor comuniste, arestat în lotul Rugului Aprins.

2. Olga Greceanu, *Meditații la Evanghelii*, Ed. Sofia, București, 2010, sub îngrijirea probabilă a călugărului Ignatie Grecu de la Mănăstirea Cernica; prefată, date bibliografice și referințe critice de prof. univ.dr. Adina Nanu.

3. Olga Greceanu, *Mărturie în cuvânt și chip. Vocabular al credinței și vieții spirituale* (3 vol.), București, Ed. Institutului Biblic, 2012; îngrijitori pr. Policarp Chițulescu, pr. prof. Ioan Chirilă și Iuliana Mateescu; Prețul: 856,50 lei noi.

4. Emil Cioran se extaziasă (pe bună dreptate!) de frumusețea traducerii *Filocaliei* (vol I-IV, Sibiu, 1946-1948). La zece ani după apariția primelor patru volume, Andrei Scrima vorbea de ele la Paris, într-un interviu publicat de Oliver Clement. Dar abia după trei decenii s-a îngăduit publicarea la București a următoarelor patru volume (*Filocalia*, vol. V-VIII, București, 1976-1979). Într-o scrisoare Cioran aducea laude în exclusivitate profesorului Dumitru Stăniloae (1903-1993) pentru reușita stilistică a traducerii. În cripto-comunismul de după nouăzeci s-a început re-editarea primelor patru volume (în 1992, la Editura Harisma) fără retipărirea prefețelor din 1946-1948, ca nu cumva să fie menționat numele Părintelui Arsenie Boca, traducătorul lui Ion Scăraru (la 25 de ani) și, desigur, spre a fi ferită de difuzare

adevărată istorie a traducerii *Filocaliei*, așa cum apare ea povestită la Sibiu de prof. Stăniloae. După împrușcarea lui Ceaușescu din dec. 1989, într-un interviu, D. Stăniloae își amintea că în tinerețe Arsenie Boca stătea la Sibiu, “luni de zile”, la el. Faptul este consemnat și în prefața volumului III, unde precizează că primele patru volume ale *Filocaliei* au apărut (între 1946 și 1948) datorită “stăruinței Părintelui Arsenie, care a stat lângă mine [începând din iarna anului 1943-1944] tot timpul traducerii” (D. Stăniloae, “Cuvânt înainte” în *Filocalia*, vol. III, Sibiu, 1948). În acel interviu de după 1990 el își amintește de puternica personalitate a celui care a “reînviat cu viața și cu propăvăduirea duhul *Filocaliei* în viața religioasă a poporului nostru” (op. cit.). descriindu-l ca pe un om care “avea ceva atractiv, puternic”, impresionând “prin forma hotărâtă a lui de a fi. Era un dar al lui. Parcă era o piatră, o stâncă” (D. Stăniloae, interviu după 1990). Nichifor Crainic este descris prin opoziție, ca un om “foarte deschis, comunicativ” (ibid.).

Iată fragmentul din scrisoarea lui Cioran inclus de fiica profesorului Stăniloae printre amintirile sale (ed. II-a, 2010, p. 318) cam deformată de trecerea anilor: “Doamne, ce limbă curat românească! E o încântare. Ce plastic sună această limbă a ceasloavelor și a rugăciunilor. Ca zugrăveala de pe pereții bisericilor, plină de culoare și de forță de expresie! Părinte Stăniloae, ai ales exact limbajul care trebuia pentru asemenea lucrare”(v. scrisoarea lui E. Cioran în vol.: L. Stăniloae Ionescu, *Lumina faptei din lumina cuvântului. Împreună cu tatăl meu*, București, ed. II-a revăzută, 2010, p.318). Desigur că Emil Cioran nu avea de unde să știe că stilizarea primelor patru volume ale *Filocaliei* (apărute între 1946 și 1948 - datorită “stăruinței Părintelui Arsenie” (D. Stăniloae, “Cuvânt înainte” în *Filocalia*, vol. III, Sibiu, 1948) -, fusese opera a doi mari poeți: În cea mai mare parte, stilizarea era opera Zoricăi Lațcu/ Maica Teodosia, poetă mistică de mare talent care avea chilia ei la M-rea Brâncoveanu (v. mărturiile Aspaziei Oțel Petrescu din ian. 1948). Dar o contribuție la “limba curat românească, plină de culoare și forță de expresie” avusese și fostul profesor de mistică, poetul Nichifor Crainic (membru al Academiei Române) ascuns de Părintele Arsenie Boca la Mănăstirea Brâncoveanu din iarna anului 1944 până în primăvara lui 1945 (v. N. Crainic, *Memorii*, vol. II, p.)), Maica Teodosia (poeta Zorica Lațcu) povestea că “în perioada în care Părintele Arsenie Boca împreună cu părintele D. Stăniloae traducea *Filocalia*, dânsa ajuta la traducere, stilizând textul” (v. Maica Adriana –

Schitul Cornet, în vol. *Mărturii din Țara Făgărașului despre Părintele Arsenie Boca*, Făgăraș, Ed. Agaton, 2004, p.78).

4. Iată din înregistrarea Părintelui Pantelimon în care se povestește moartea martirică a Părintelui Arsenie Boca: “ În 1989 părintele Arsenie spunea celor apropiați: ‘nu mă mai vedeți în curând că aștia mă termină’. (...) Ultimele momente și le-a petrecut la Sinaia. Trebuie neapărat să scrieți asta. Am fost la el împreună cu parintele Dometie care a fost ținut acolo cam o săptămână și nu i-au dat voie să vorbească cu el. Maica de acolo ne spunea că e la Drăgănescu. Părintele Arsenie avea însă un câțel mic, flocos, negru. Unde era părintele, acolo era și câțelul. Când am văzut câțelul, mi-am dat seama că este acolo. În cele din urmă ni s-a spus că este bolnav și că nu poate vedea pe nimeni. I se poate trimite doar un pomelnic sau o scrisoare... După trei zile ni s-a spus că a murit părintele. L-au adus și era așa cum era: TORTURAT și CHINUIT. /.../ Nu mi-e frică să spun adevărul, chiar dacă unii mai vor să ascundă acest lucru. Puteți fi și un om trimis de cei care l-au torturat și acum vor cu orice preț să ascundă adevărul. Eu spun adevărul pe față, pentru că mulți îl știu, dar nu îl spun” (Părintele Pantelimon de la M-rea Ghighiu, înregistrare din toamna anului 2007). După difuzarea pe internet a acestui pasaj, bătrânul părinte Pantelimon a fost mutat de la M-rea Ghighiu, iar internetul a fost “curățat” de respectivul pasaj (există în zilele noastre o meserie bine plătită pentru “aranjarea”, după comanda plătitorilor, a unor informații care circulă pe internetul de limbă românească), pe care, dintr-un bun obicei, l-am transcris într-un caiet și l-am citat într-un articol publicat de rev. “Arges” în oct. 2010 (v. Isabela Vasiliu-Scraba, *Moartea martirică a Părintelui Arsenie Boca, un adevăr ascuns la Centenarul sărbătorit la Mănăstirea Brâncoveanu*; http://www.centrul-cultural-pitesti.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=3274:polemice&catid=311:revista-arges-octombrie-2010&Itemid=112). Pe pr. Simion Todoran căruia i s-a anunțat telefonic moartea Părintelui pe 28 noiembrie, marele duhovnic îl văzuse pe 27 oct. 1989 când i-a și spus că este “ultima dată când ne vedem”(S. Tudoran în vol. *Mărturii din Țara Făgărașului despre părintele Arsenie Boca*, Ed. Agaton, 2004, p.113). Locuind la Sinaia, Părintele Arsenie Boca (pensionat pe 1 iunie 1967) se dusesse probabil marți 21 nov. 1989 la București să-si ridice pensia. Intr-o notă pentru Securitate este consemnată intenția sa de a-și muta pensia la Sinaia. După relatarea preotului N. Boboia din

Porumbacu de Sus, Părintele Arsenie Boca s-a întors cu o masină care a fost somată de doi securisti să oprească. Soferul n-a vrut, dar Părintele Arsenie i-a zis că-i rămân cei doi copii pe drumuri fiindcă securiștii îl vor împușca daca nu oprește. Din mașina oprită Părintele Arsenie Boca a fost scos cu brutalitate și apoi bătut cu sălbăticie. E foarte probabil că șoferul l-a transpotat apoi la Sinaia lăsându-l în grija maicilor de acolo, înspăimântate de Securitate să nu sufle nici o vorbă de cele întâmplare. Probabil că părintele Pantelimon împreună cu părintele Dometie au presimtit ceva fiindcă aveau mare evlavie la Părintele Arsenie. De aceea s-au dus la Sinaia unde au rămas cam o săptămână, cât a durat agonia și maicile înspăimântate nu i-au lăsat să-l vadă pe cel torturat.

Despre Părintele Arsenie Boca, preotul din Porumbacu de Sus mai spunea că “ar trebui să fie folosit la facultățile de teologie, la seminarii, la mănăstiri, în toată țara. Nu să fie ținut ascuns” (Pr. Nicolae Boboia, în vol. *Mărturii din Țara Făgărașului despre Părintele Arsenie Boca*, Făgăraș, Ed. Agaton, 2004, p.26).

Autor: Isabela Vasiliu-Scraba

Sursa: <http://isabelavs.go>